

Egy szegedi hitoktató Vázsonyi merénylőit dicséri a hittanórán és a kurzuslapokra gyűjt előfizetőket a templomban

(A Világ szegedi munkatársától.) Szegeden nagyon sokat beszélnek mostanában a belvárosi plébánia egyik fiatal káplánjáról. Kardos Lajosról, Kardos Noénak, az ismert nevű csanádmezei parasztképviselőnek a fiáról, aki az utóbbi időben többször megbotránkozta templomi prédikációival a józanabb katolikus híveket és most egy olyan iskolai botrány középpontjába került, amelynek minden valószínűség szerint fegyelmi eljárás lesz a folytatása.

A Szegeden megjelenő *Délmagyarország* című lap szerkesztője panaszos levelet kapott a napokban több olyan „megbotránkoztatott szülőktől”, akinek gyermeke az iparostanonc-iskolába jár. Ebben az iskolában Kardos Lajos tanítja a vallást. A szülők panaszos levele szerint a fiatal hitoktató káplán a *vallásórát* pártpolitikai agitációra használja föl. A Szentírás magyarázása és tanítása helyett arról tart előadásokat, hogy *Vázsonyi Vilmos és Peidl Gyula, Szeged város második kerületének nemzetgyűlési képviselője, a haza megrontására törekcsenek, éppen ezért óva inti a serdületlen inasokat, hogy ne legyenek Vázsonyi—Peidl-pártiak, szocialisták és kommunisták, hanem a keresztény politikát pártolják, mert csak ez a politika teremthet munkaalkalmakat és adhat kenyeret a munkások számára.* Amikor Vázsonyi Vilmos ellen elkövetették azt a gyáva merényletet, amelynek tettesei most szabadságon élnek és elég jól megélik abból a szimpátiából, amelyet a merénylet kiváltott bizonyos körökből, Kardos Lajos kijelentette az iparostanoncok hittanóráján, hogy *amit Molnár és Vannay tettek, azt nagyon jól tettek, mert Vázsonyi Vilmos a keresztény kormány ellen dolgozik.*

A felháborodott szülők panaszuikkal az illetékes helyeken nem sokra mentek, ezért fordultak az újsághoz és levelükben bejelentették azt is, hogy *nem hajlandók megengedni gyermekeik lelkének tervszerű mérgezését.*

A *Világ* szegedi munkatársa eljárt ebben az ügyben az iparos-tanonciskola igazgatóságánál és ott bemutatta a szülők panaszos levelét. Az igazgatóság a levélben foglaltak tisztázása érdekében összehívta az iskola tantestületét. A tantestület néhány nappal ezelőtt össze is ült, azonban formális ülést nem tarthatott, mert *Antal Dénes* igazgató akadályoztatása miatt azon nem jelenhetett meg. A tantestületi ülésnek így csupán megbeszélés jellege volt, de mivel azon Kardos Lajos is részt vett, a kérdés mégis tisztázódott és beigazolódott, hogy *a levél minden állítása megfelel a valóságnak.* Kardos Lajos ugyanis egyetlen percig sem tiltakozott a vádak ellen, kijelentette, hogy a levélben említett előadásokat megtartotta, a kifogásolt kijelentéseket megtette. Arra, hivatkozott a tantestület előtt, hogy *a tanterv szabályai szerint a hitoktató nem köteles bemutatni az igazgatónak tanítási programját.* A hitoktató — Kardos Lajos véleménye szerint — nemcsak vallásos nevelést adhat a tanulóknak, hanem kötelessége az is, hogy a megmélyezett lelki inasokat hazafias irányba terelje. Kijelentette végül, hogy továbbra is a kifogásolt szellemben fog tanítani.

Antal Dénes, a szegedi iparos-tanonciskola igazgatója a furcsa hitoktatással kapcsolatban következőképpen nyilatkozott:

— Amikor először hallottam a szülők panaszáról, közöltem azt Kardos Lajossal és megkérdeztem tőle, hogy mennyiben felel az meg a valóságnak. Kardos Lajos kijelentette, hogy tényleg ilyen irányban oktatja az iskola növendékeit, mert többször észrevette, hogy azok a *Népszavát* és a *Világ*-ot olvasák, azonban ő, mint lelkiatya, ezt nem engedheti meg. Kijelentette, hogy *továbbra is a keresztény politikát tartja felszínre a tanoncok vallásórán és ettől semmi el nem rettentheti.* Nekem — mint az iskola igazgatójának — mondotta *Antal Dénes* — csupán arra van jogom, hogy a tanrendben

előírt vallásórák megtartását ellenőrizzem. *Hogy mit tanít a hitoktató a vallásórán, abba nekem beleszólásom nincs.*

A szülők természetesen, akik nem tartják összegegyeztetetőknek a merényletdícsérő kurzuspolitikai agitációt a vallásitanítással, a kérdés ilyen elintézésével nincsenek megelégedve, hanem — rtesülésünk szerint — elhatározták, hogy addig nem nyugszanak, amíg olyan fórumot nem találnak, amelynek jogában áll a pártpolitikai vallásoktatás megrendszabályozása.

Kardos Lajos sörházuccai hitvallása egyébként már másutt, szentebb helyen is okozott néha kellemetlen feltűnést. Az elmúlt évben sokat beszéltek arról a prédikációról, amit még a nem régen lebontott Szent Demeter-templomban tartott és amelyen *előfizetésre hívta fel a templomban jelenlévő hívőket a Szegedi Új Nemzedék című kurzusújságra.* Ezt az alkalmat természetesen megragadta Kardos Lajos és gyű-

lökködő támadást intézett a templomi szószékéről a *Világ* és az *ellenzéki sajtó* ellen. A templomi prédikáció hatása az volt, hogy nagyon sokan megbotránkozva hagyták el az istentiszteletet.

Néhány hónappal ezelőtt hasonló botrány színhelye volt Szeged város új temploma, a fogadalmi templom. Akkor is Kardos káplán prédikált és akkor is az úgynevezett destruktív sajtó ellen intézett féktelen támadást. Ennek a példátlanul durva támadásnak a keretében megtámadta *Móra Ferencet*, a szegedi múzeum országosan elismert nevű litterátus igazgatóját is, akire nagyon büszke szinte pártkülönbésg nélkül a város egész társadalma. *Móra Ferenc* megtámadtatásának közvetlen oka az volt, hogy a múzeumigazgató írásai a *Világ* és a *Délmagyarország* hasábjain keresztül jutnak a magyar olvasóközönséghez, Kardos tisztelendő úr akkor olyasfélélt mondott, hogy „*Móra Ferenc* a destruktív disznók közé keveredett és így maga is disznóvá vált!”

A hívek nagyrészt mélységesen megbotránkozta a közisztületben álló író méltatlan megtámadása és nagyon sokan, meg sem várva a gyalázkodó templomi beszéd végét, tüntetőleg kivonultak a templomból.

Harminc éves a pesti földalatti — és az első helyről az utolsóra került

(A *Világ* tudóstírójától.) Május másodikán harmadik születésnapját ünnepli a pesti földalatti, amely a földkerekség első ilyen vasútja. Igaz, hogy a londoni földalatti idősebb, de azt még akkor is gőz hajtotta, amikor magyar riválisain már rég megunták a pestiek csodálkozni.

A millenniumi kiállítás megnyitására napján indult el a legelső elektromos földalatti, a Városligetből a Gizella tér felé. Az egész világ olvasott erről a lapokban. Az egész világ ámulat a legelső földalatti villamoson, vasútépítő mérnökök zarándokoltak a föld minden tájáról Budapestre, hogy lássák és csodálják a technika új diadalát.

És harminc év alatt Budapest földalattija a *legelső helyről a legutolsó helyre került*; ma már csak játékszer Európa és Amerika földalatti gyorsvasútjaihoz képest...

Lóvasút helyett — földalatti

Negyven évvel ezelőtt azonban még álomnak is merész lett volna. Hogy „püncében” menjen a villamos?! Elég veszedelmes hírben állott akkoriban még a körüli felső villamos is; az anyák féltve óvták csemetéiket tőle és csak vasárnap csináltak nagyobb forgalmat a kis kocsik.

Amikor az Andrássy út kiépült, akadtak merész reformátorok, akik még az újságba is ki merték iratni, hogy vasút nélkül pedig nem út az Andrássy út. Gyalog talán mégsem mehett ki a Városligetbe a hosszú úton mindenki, akinek nem telik kocsi... Az *első terv lóvasút terve volt*; ezt azonban 1882-ben a belügyminiszter elutasította. Egy évvel később a közúti és városi villamosközlekedés alsóvezetékű villamosvasútát szeretett volna építeni az Andrássy úton. A közmunkatanács és a belügyminiszter azonban végkép elvetette az olyan terveket, amelyek vasutat akartak húzni a büszke sugárúton, az Andrássy út korzóján. A miniszter leirata értelmében az Andrássy úton való vasútépítés eszméjét „*mindenkorra elejtettnek kell tekinteni*”.

A két közlekedési vállalat ezek után vakmerő tervet eszelt ki: ha nem zavarhatja az út forgalmát vasút, akkor a vasutat az út alá kell tenni... Ebben a „*cselszövény*”-ben pedig bizonyára bűntárs volt a német, mert azt a tervet, amely földalatti vasút megépítéséről szólt, 1894 január 22-én a *Siemens és Halske*-cég részletes tervezete alapján terjesztették a székesfehérvárosi törvényhatósága elé. És csoda történt. Augusztusban megkezdtek az építést, őszre pedig már föl volt bontva az Andrássy út gyomra...

A munka nem is gőzerővel, hanem villamos-erővel folyt, elektromos-gépeket cipel-

tek a mecklenburgi lovak az ásás és fúrás munkájához. 1896 április 11-én pedig megtörtént a „*műtanrendőri bejárás*.” Ami magyarul annyit jelent, hogy elkészült a nagy mű.

Minden méter ezer forint

3700 méter hosszú pálya állott készen, felszerelve. Az alagút belső szélessége hat méter, magassága két és háromnegyed méter. Az alagút talapzata és oldalfalai betönből készültek, a födém szerkezetet pedig betonsüveg borítja. Az építés kivitele úgynevezett négyzetleges szelvényű (mint később Berlin, Boston, Hamburg és a párizsi Metropolitan földalatti vasútjainál). A födém szerkezet vasrészeit nedvesség és rozsdá ellen aszfalt-nemzetlapokkal borították be. A peronok 3—8 méter szélesek, 24—32 méter hosszúak.

A csatornákat, a gáz- és vízvezetéseket sokhelyütt át kellett helyezni, mert útban voltak. Az *Óttonon tér alatt átjutó fagyűjtő-csatorna miatt emelni kellett a földalatti vasutat és magasabb lett vagy fél méterrel az Óttonon burkolata is.*

Külön központból fejlesztik az áramot, Siemens és Halske-dinamóval, 300 volt feszültséggel. *Húsz kocsi készült és egyszerre tizenhat járhat a pályán. Úgyes blokkjelző lámpák szabályozzák a közlekedést.* Egy kocsi súlya 15 métermázsa (tehát jóval nehezebb, mint a földföldtől villamoskocsik).

A vasút építése 3,600.000 forintjába került a két villamosközlekedésnek. 210.000 forintot fizettek a kocsikért és 100.000 forintot tartalékoltak. A 3700 méter hosszú pályának így minden méterre ezer forintot emésztett föl.

Talán hozzátartozik még e vázlatos leírás-

Székrekedésben szenvedők!

Kövérék! Gyomorhajók!

hoz, hogy a földalatti engedély okiratát külön részvénytársaságra ruházták, az engedély pedig kilencven évre terjed. A maximális viteldij az első tizenöt évre személyenként tíz krajcárban volt megállapítva. Erre a tizenöt évre a vasút adó- és illetékmentességet élvezett.

Megrohanják a földalattit

1896 május másodikán adták át a forgalomnak az új csudavonatot, éppen azon a napon, amikor a millennárius kiállítást megnyitották. Az aznapi újságokban ez a közlemény jelent meg:

„A földalatti villamosvasút május 2-án délután fog a forgalomnak átadni. Az üzem első napjaiban várható túlélenk forgalom mellett a közlekedő közönség előreláthatólag csak a Gizella téren, illetőleg az artézi fürdő előtt levő végállomáson számíthat helyre a kocsikban, minthogy a közbeeső állomásokon csak az esetben lesznek utasok fölvehetőek, ha a kocsikban hely maradt.”

A forgalom az akkori arányokhoz képest valóban óriási volt. A millennárius díszfelvonulást megelőző napon, május hetedikén, 34.526 utast szállított a földalatti és az első hónapokban félmilliónál többen utaztak végig az Andrássy út alatt. 1896-ban, az év hátralévő nyolc hónapjában 3,148.000 jegyet adtak el a földalattin.

Ferenc József nem sokallta a tíz krajcár...

A kiállítás hetedik napján keresztelték meg azután a pesti földalattit. I. Ferenc József ugyanis végigutazott a pályán „s a művet méltatva, legkegyelmesebben megengedni méltóztatott”, hogy a vasutat *Ferenc József Földalatti Villamos Vasútnak* nevezzék el. A lapok hosszú cikkben számolnak be erről a királyi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józsefet a kiállításra. Az első kocsi utazásról. A gízellatéri állomás peronját piros szőnyegek borították. Egész udvari váróterem volt ez, a föld alatt. Szakadó esőben várta a közönség az uralkodó megérkezését. Két kocsiból álló különvonat vitte ki azután Ferenc Józ

Az előkelő magyarok találkozóhelye **Baden-ben bei Wien Hotel Restaura**

voltam elégedve, az egész mű rendkívül érdekes...

Magyar Metropol Vasút

Azóta pedig harminc év telt el. A földkerekség metropolisaiban hatalmasan kiterjedt gyorsvasutak futnak minden irányban a föld alatti, három, négy, öt vágónból álló szerelvények vágatnak az alagutakban és keresztezik egymás útját, egyet alatti, a föld mélyében. A pesti Ferenc József Földalatti Vasút pedig megmaradt ugyanannak, amivel az ősz uralkodó még nagyon meg volt elégedve. 3700 méter hosszúnak épült, ugyanannyi maradt, húsz kocsi került ki a Schlick-gyárból; eggyel sem lett több. Pedig álmódózik akadtak elegendő. Alig, hogy belefogtak a földalatti építésébe, Raymond-Schiller Lajos és Zipernowsky Károly mérnökök nagyszabású tervet dolgoztak ki Magyar Metropol Vasút jelszó alatt. Egymásba-futó földalatti és földfölötti vasúthálózat terve volt ez, igen érdekes részletmegoldásokkal; 30—40 kilométeres menetgyorsaságot tervezett a két mérnök és az egész várost be akarták hálózni a Metropol Vasúttal...

Születtek azután újabb tervek is tucatjával. De sohasem volt elég pénz ilyesmire. Még a háború előtt a Rákóczi úton és a Nagykörúton akarták elsősorban megépíteni a földalattit, kiegészítvén a közlekedést autobuszokkal. A felső villamosokat kitélepítették volna. Már akkor sejtették, hogy a két fontos útvonal forgalmát csak földalatti vonatokkal lehet megoldani. Ha akkor a terv megvalósul, ma nem volna megoldhatatlan probléma a Rákóczi út és a Nagykörút közlekedése.

A tervek azonban ott porosodnak a levéltárban. A földalatti — Budapesteni! — megmaradt annak, ami volt.

Luxusvonat...

Még a békeidőben, de a háború alatt is, jelentős forgalmat bonyolított le a kis földalatti. Különösen akkor — a háború után is — amikor még bekapcsolódott az általános, egységes jegytarifába. Lehet, hogy technikai akadályok léptek föl, lehet, hogy a földalattit kímélni akarják a nagy utasforgalomtól: amikor külön jegyeket kellett már váltani a földalattira és tetejébe még jött az autobusz is, a forgalom egyszerre, hirtelen megcsappant és ma már a negyedénél is kevesebbre szállott alá.

— Luxusvonat lett a földalatti, — mondják az illetékes urak. — A fentartása is sokkal drágább, mint a felsővasutaké. Aki kényelmesen, gyorsan akar utazni, fizesse meg a külön jegyet!...

Pedig hát nem is olyan valami gyors az utazás, mert a kis állomásközpontok és az éles kanyarulatok miatt a földalatti sebessége nem nagyobb, mint óránként 14 kilométer. A külön jegy izolálta azután a nagy forgalomtól a pesti földalattit, amely így elcseneveződött, ahelyett, hogy fejlődött volna. Harminc éves korában az első helyről immár leszorult az utolsóra...

A földalatti nem lehet öncél

Sztróky István okleveles mérnök, a BESzKR helyettes vezérigazgatója, kijelentette, hogy a pesti földalatti fejlesztését nem lehet külön megcsinálni. Elmondta még a következőket:

— A budapesti első villamosüzemű földalatti vasút építése az egész világ szakkörében feltűnést keltett és a külföldi gyorsvasutak tervezői mind Budapestre jártak vasútunk tanulmányozására. Ezek a külföldiek Budapesten megállapították, hogy földalatti vasút építése nem lehet öncél, hanem ilyen költséges létesítmény előállítására csakis eszköz lehet magasabb közlekedési célok elérésére, nevezetesen városi gyorsvasutak létesítésére. És pedig a külföldi — ideértve az amerikai — példák egybevetéséből megállapítást nyert, hogy nemcsak a földalatti, hanem a földfeletti magasvasúti kiképzés is figyelembe veendő.

— Ily körülmények között épült a berlini Hoch und Untergrundbahn, mely az európai kontinensen a városi gyorsvasutak építésének iskolájául tekinthető és a berlini alapon épült azután a párizsi metropolitain és a hamburgi Hoch und Untergrundbahn. Londonban elejétől kezdve és újabban Amerikában is a vegyes építési rendszer helyett inkább a tiszta földalatti rendszert művelik.

— Foglalkoznunk kell az Andrássy úti földalatti vasúttal. Közelfekvő ugyanis, hogy ezt a vasutat, mely aránylag nagy költséggel épült, feltétlenül gazdaságos volna a gyorsvasút céljaira igénybe venni. Tekintve azonban a meglévő földalatti vasút alacsony nyíltszelvényét (2.75 m.) — ámbár a felépítmény lesüllyesztésével ez némiképp (2.95 m.-re) növelhető — helytelen volna olyan megoldásra törekedni, amely szerint a meglévő földalatti vasút képezné a létesítendő gyorsvasúti hálózat ge-

rincét. Sőt ellenkezőben, kívánatos az új vonal olyan megépítése, hogy még azok kezelési meneteivel se kelljen az Andrássy út alatti alagútát használni, hogy ily módon a hálózat újonnan építendő részein célszerűbb járműveket lehessen üzembe helyezni, mint az Andrássy úti vonalon, ámbár a felépítmény lesüllyesztésével itt is lehetséges a jármű-kérdés megoldása és áramvezetőül ugyanolyan harmadik sín alkalmazása, mint az új hálózaton. Ily módon az Andrássy úti földalatti vasúton is, ha a mai egyes motor-kocsik helyett vonatokat járatunk és az átlomásokat ritkítjuk, lehetséges lesz gyors tömegforgalom lebonyolítása.

Lehetséges lesz... Amíg Budapesten a lehetőségek kirajzolásával, elképzelésével telik az idő, addig a külföld nagy városaiban lázasan építik az új vasutakat, föld alatt és föld felett. Állandóan folyik a vasutak hosszabbítása és amikor a berlini Hoch und Untergrundbahn négykocsis szerelvénye elindul a „Gleisdreieck“-ről, a kalauz nem kiáltja, hogy:

— Kész!...

Kálmán Imre.

Benedek János meghalt

(A Világ tudósítójától.) A magyar politikai élet egyik nemes és tiszta alakja eltávozott: Benedek János meghalt. Hatvanhárom esztendő volt, negyven esztendeje ügyvéd, éppen negyedszázad óta képviselő: és pályafutása példája volt az igazi nemes magyar hagyományoknak, tisztességes, lelkes és becsületes munkának, lelkesültségnek és önzetlenségnek. Amióta a közéleti pályára lépett: soha egy jöttát nem engedett elveiből, soha nem tágitott meggyőződésétől, soha nem kereste a konjunkturális előnyöket és soha nem ült a pillanatnyi sikerek robozó kocsijára. Mindvégig az maradt, ami volt: harcosa a közéleti tisztességek és a liberalizmusnak.

A Nyírségből indult el pályája, nyírségi református fi volt és szelleme mindvégig megőrizte a debreceni kollégium hagyományait; mintha Jókai Eppur si muove-jének valamelyik kollégiumi diákja elevenedett volna meg benne. Tele volt költői hévvel és lendülettel, jó és tüzes szónok volt, s mindkét tehetsége derűvel és kedéllyel formálódott ki egyéniségében. Már fiatal korában fölűnt hazafias verseivel és a nyolcvanas és kilencvenes esztendőök köztölti között, akik még a Pelósi-hagyományokon jártak, Benedek János hazafias és szerelmi lírája a legmelegebb, s a legérzelmesebb volt. Tábortűzek címen jelentette meg ezeket a verseit, ám azonkívül rengeteg alkalmi és humoros verset írt Benedek János és ezek az öleletes versei, szellemes szatírái csakhamar népszerűséget szereztek számára nemcsak szűkebb pátriájában, de az egész országban is. Sok meleg és színes rajzot írt a Nyírvidekről és a Hajduságról a Vasárnapi Ujság-ba és amikor Debrecenben, mint ügyvéd letelepedett, hamarosan ő vette át a Debrecen-nek, ennek a régi, nagy függetlenségi ujságnak szerkesztését.

Függetlenségi politikus volt Benedek János, mint ahogy a függetlenségi pártban foglalt helyet a kor sok költője és írója: Rákosi Viktor, Rátkai László, Illyés Bálint, Bartók Lajos és sokan mások is. Benedek János erős és harcos cikkeket írt a Debrecen-be és különösen az egyházpolitikai küzdelmek idején ő képviselte lapjában leghevesebben és legerőteljesebben a református liberalizmus szellemét. Tüzes és lendületes cikkeket voltak ezek és Benedek János publicisztikai írásai formában is igen hasonlítottak Barta Miklós stílusához. A függetlenségi politikának liberális és purifikáló szellemét képviselte Benedek János, akinek abban az időben igen nagy része volt a debreceni közügyek intézésében is. Csakhamar titkára lett az ügyvédi kamarának, egyik vezére a város és Hajdu megye törvényhatóságának és mindezek mellett pártatlan munkaeréjű szónok, ügyvéd és lap-szerkesztő; mint a régi debreceni legátus-ok, úgy járta be a vidéket és szónokolt, agitált, szervezett a függetlenségi politika érdekében. Ebben az időben már az Egyetértés-ben, a függetlenségi párt akkori nagy napilapjában is igen népszerűek voltak Benedek János vezércikkei.

Ebben az esztendőben választotta meg Hajdúböszörmény város képviselőnek és Benedek János ettől kezdve mindvégig a függetlenségi pártnak ahhoz a frakciójához tartozott, amely Kossuth Ferenchez állott közel. Csakhamar Budapestre költözött és a régi képviselőházban sokáig ő képviselte azután Hajdúböszörményt. Egyhangúlag, ellenjelölt nélkül választották meg Benedek Jánost, akinek parlamenti felszólalásai különösen a katonai kérdésekben voltak értékesek. Amikor a nemzeti küzdelem folyt, egyike volt azoknak a szónokoknak, akik

Legszébb ajándék a **NYAKKENDŐ** dús választékban, öles árban, pompás színekben, üzemeltetésben.
Erdős Jenő IV., Kossuth Lajos uca 3. s

ABBÁZIA előkelő HOTEL
házai: HOTEL